

3. Регионы Беларуси в цифрах: финансовое положение организаций [Электронный ресурс] / Нац. Статистич. Комитет Респ. Беларусь. – Минск, 2014. – Режим доступа: http://belstat.gov.by/homep/ru/indicators/regions_current_data/vol_1/09.pdf.

Світлана Тютюнник

к. е. н., доцент,

Полтавська державна аграрна академія,

м. Полтава

МОДЕЛІ ФАКТОРНОГО АНАЛІЗУ ПОКАЗНИКІВ ФІНАНСОВИХ РЕЗУЛЬТАТІВ СУБ'ЄКТІВ МАЛОГО ПІДПРИЄМНИЦТВА

Аналіз доходів, витрат і фінансових результатів є одним із найважливіших напрямів оцінювання ефективності господарської діяльності суб'єктів малого підприємництва. Відповідно до П(С)БО 25 [1] за інформацією форми № 2-м «Звіт про фінансові результати» визначаються такі показники фінансових результатів:

- фінансовий результат до оподаткування (рядок 130) – різниця між чистими доходами (рядок 070) і витратами (рядок 120);
- чистий прибуток (збиток) (рядок 150) – різниця між фінансовим результатом до оподаткування (рядок 130) і податком на прибуток (рядок 140).

Важливе значення в економічному аналізі має застосування методик детермінованого факторного аналізу. Факторний аналіз показників фінансових результатів суб'єктів малого підприємництва пропонується проводити за допомогою багатфакторних адитивних моделей.

1. Факторний аналіз валового прибутку (збитку). Особливу увагу в процесі факторного аналізу фінансових результатів необхідно звернути на найбільш суттєву складову їх формування – валовий прибуток (збиток), або прибуток (збиток) від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг) – результат основної операційної діяльності. Модель факторного аналізу валового прибутку (збитку) (ВП) за даними форми № 2-м:

$$\text{ВП} = \text{ЧД} - \text{С} = (\text{Д} - \text{НП}) - \text{С}, (1)$$

де ЧД – чистий дохід (виручка) від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг) (рядок 030);

С – собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг) (рядок 080);

Д – дохід (виручка) від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг) (рядок 010);

НП – непрямі податки та інші вирахування з доходу (рядок 020).

За формулою (1) факторами збільшення валового прибутку (зменшення валового збитку) є:

- зростання доходу і чистого доходу від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг);

- зменшення непрямих податків та інших вирахувань з доходу, собівартості реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг).

Абсолютна зміна факторних показників ($\Delta\text{ЧД}$, $\Delta\text{Д}$, $\Delta\text{НП}$, $\Delta\text{С}$) одночасно є результатом їх впливу на зміну результативного показника ($\Delta\text{ВП}_{\text{чд}}$, $\Delta\text{ВП}_{\text{д}}$, $\Delta\text{ВП}_{\text{нп}}$, $\Delta\text{ВП}_{\text{с}}$) з урахуванням характеру впливу відповідного фактора (фактори моделі зі знаком «+» мають прямий вплив, зі знаком «–» – обернений).

2. Факторний аналіз фінансового результату від операційної діяльності, який складається з фінансових результатів від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг) та іншої операційної діяльності. Модель факторного аналізу фінансового результату від операційної діяльності (ФРОД):

$$\text{ФРОД} = \text{ОД} - \text{ОВ} = (\text{ЧД} + \text{ІОД}) - (\text{С} + \text{ІОВ}), (2)$$

де ОД – операційний дохід (рядки 030, 040);

ОВ – операційні витрати (рядки 080, 090);

ІОД – інші операційні доходи (рядок 040);

ІОВ – інші операційні витрати (рядок 090).

За формулою (2) факторами збільшення фінансового результату від операційної діяльності є:

- зростання чистого доходу (виручки) від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг), збільшення інших операційних доходів;
- зменшення собівартості реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг), інших операційних витрат.

3. Факторний аналіз фінансового результату до оподаткування (ФР) – проводиться за моделлю:

$$\text{ФР} = \text{РД} - \text{РВ} = (\text{ЧД} + \text{ІОД} + \text{ІД}) - (\text{С} + \text{ІОВ} + \text{ІВ}), \quad (3)$$

де РД – разом чисті доходи (рядок 070);

РВ – разом витрати (рядок 120);

ІД – інші доходи (рядок 050);

ІВ – інші витрати (рядок 100).

За формулою (3) факторами збільшення фінансового результату до оподаткування є:

- зростання чистого доходу (виручки) від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг), збільшення інших операційних доходів та інших доходів;
- зменшення собівартості реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг), інших операційних витрат та інших витрат.

4. Факторний аналіз чистого прибутку (збитку) (ЧП) – проводиться за моделлю:

$$\text{ЧП} = \text{РД} - \text{РВ} - \text{ПП}, \quad (4)$$

де ПП – податок на прибуток (рядок 140).

Факторами збільшення чистого прибутку (зменшення чистого збитку) є:

- зростання загальної величини чистих доходів;
- зменшення загальної величини витрат і податку на прибуток.

Результати факторного аналізу показників фінансових результатів суб'єктів малого підприємництва є необхідним елементом обґрунтування резервів підвищення прибутковості господарської діяльності.

Література

2. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 25 «Фінансовий звіт суб'єкта малого підприємництва» / Затверджено наказом Міністерства фінансів України № 39 від 25.02.2010 р., у редакції наказу Міністерства фінансів України № 25 від 24.01.2011 р. [Електронний ресурс] / Режим доступу : <http://www.minfin.gov.ua>.

О. В. Чернецька

к. е. н, доцент,

доцент кафедри обліку і аудиту ДДАУ,

м. Дніпропетровськ

ФУНКЦІОНАЛЬНО-ВАРТІСНИЙ АНАЛІЗ ЯК СКЛАДОВА СИСТЕМИ УПРАВЛІННЯ ВИТРАТАМИ

Сучасний стан обліково-аналітичного забезпечення не в змозі задовольнити інформаційні потреби управлінського персоналу стосовно оперативності, аналітичності та релевантності даних. Саме тому необхідною є адаптація методології управлінського обліку до умов сільськогосподарської галузі. Така адаптація забезпечується впровадженням в обліково-аналітичну практику сільськогосподарських підприємств функціонально-вартісного аналізу, метою якого є аналіз виникнення непродуктивних витрат та пошук оптимального співвідношення між якістю продукції та її собівартістю.

Функціонально-вартісний аналіз можна розглядати як підсистему комплексного економічного аналізу господарської діяльності підприємства. Висока ефективність ФВА підтверджується практикою, оскільки цей вид аналізу є не тільки засобом зниження витрат, але також інструментом